

روایت سینمایی پرونده‌های قضایی

به بهانه اکران فیلم بی بدن

نگرانی برای تماشاخانه سنگلج

پرسا مقتدی، مدیر تماشاخانه سنگلج، با ابراز نگرانی برای ساختمان این تماشاخانه در خصوص تخریب ساختمان مجاور آن گفت: «ما اواخر سال گذشته مطلع شدیم که این ساختمان تخلیه شده و قرار است نوسازی شود، نه اینکه تخریب صورت گیرد اما حدود ۷ تا ۱۰ روز پیش متوجه شدیم که موضوع، نوسازی نیست و تخریب در حال اتفاق است.» طبق اعلام روابط عمومی تماشاخانه سنگلج، مقتدی افزود است هر چند مهندسان دفتر طرح و برنامه معتقدند که اگر دقت لازم در این تخریب و پی‌ریزی صورت بگیرد مشکلی پیش نمی‌آید، اما آن‌ها هم به سهم خودشان نگرانی‌هایی دارند؛ چراکه به‌ر حال ۳۰ سال از ساخت آن ساختمان می‌گذرد و این دو ساختمان به‌نوعی در گذر زمان به یکدیگر تکیه داده‌اند. مدیر تماشاخانه سنگلج از مدیران ارشد شهرداری به‌خصوص شهردار منطقه ۱۲ خواسته است که اگر با موضوع توسعه تماشاخانه و الحاق این ساختمان به آن، به هر دلیلی همراهی نمی‌کنند دست‌کم جان سنگلج را هم به خطر نیاندازند.

رکورد بیشترین پخش در یک روز اسپاتیفای

پلنفرم پخش موزیک اسپاتیفای گفته است، آلبوم جدید تیلور سوئیفت با نام «بخش شعری شکنجه شده» (The Tortured Poets Department) نوانسته رکورد بیشترین پخش در یک روز را در این پلنفرم بشکند. بی‌بی‌سی ضمن اعلام این خبر نوشت، این خواننده موسیقی پاپ همچنین در یک روز تبدیل به پیر مخاطب‌ترین هنرمند شد. این آلبوم شامل ۳۱ آهنگ است که در آن‌ها، این ستاره دنیای موسیقی ناراحتی و خشمش را از شرکای سابق زندگی‌اش آشکار می‌کند. آلبوم او پس از یک‌سال پر مشغله برای این ستاره به بازار آمده است. انتشار این آلبوم جدید موجی از هیجان را در میان طرفداران وفادار او ایجاد کرده است، زیرا به این معنی است که در تور تابستانی‌اش در اروپا، آهنگ‌های جدیدی نیز اجرا خواهند شد. سوئیفت در کنسرت هایش - که در حال حاضر حدود سه ساعت طول می‌کشد - آهنگ‌هایی از هر ۱۰ آلبوم قبلی خود را اجرا می‌کند. اوایل این ماه خانم سوئیفت توسط مجله فوربس، به‌عنوان یکی از میلیاردرهای جهان معرفی شد.

پیشنهاد ممنوعیت تیک‌تاک در آمریکا

مجلس نمایندگان آمریکا لایحه‌ای را تصویب کرد که در صورت عدم فروش تیک‌تاک به شرکت‌های غربی، موجب ممنوعیت این پلتفرم در ایالات متحده می‌شود. این مجلس در گذشته نیز لایحه‌ای در این باره تصویب کرده بود، اما این لایحه جدید به‌گونه‌ای تنظیم و ارائه شده است که به تعویق انداختن بررسی آن توسط مجلس سنا، کار دشوارتری نباشد. دیجیاتو ضمن اعلام این خبر نوشت که طبق این قانون جدید، بابت دهنس حد اکثر یک‌سال زمان خواهد داشت تا معامله فروش تیک‌تاک را تکمیل کند. متن این پیشنهاد می‌گوید، این شرکت ابتدا ۹ ماه فرصت دارد تا فروش پلتفرم خود را انجام دهد و اگر به زمان بیشتری برای تکمیل قرارداد نیاز داشت، با فرمان رئیس جمهور می‌توان سمه‌ای دیگر به این شرکت زمان ارائه کرد. اگر این لایحه در مجلس سنا تصویب شود، در مرحله بعدی روی میز رئیس جمهور آمریکا خواهد رفت. جو بایدن پیش‌تر اعلام کرده بود که در صورت تصویب قانونی برای تعیین وضعیت تیک‌تاک، آن را امضاء خواهد کرد.

رضا صائمی

خبرنگار گروه فرهنگ

«بر اساس یک داستان واقعی»، این فقط نام یک فیلم فرانسوی به کارگردانی رومن پولانسکی لهستانی نیست، بلکه عنوانی است که گاهی پیش از شروع فیلم بر تیتراژ برخی از فیلم‌ها می‌بینیم؛ فیلم‌هایی که قصه‌شان نه از تخیل نویسنده که از رخدادی واقعی می‌آید. از یک اتفاقی که نویسنده یا فیلمساز در کوچه و بازار شنیده یا در محیط پیرامونش دیده است یا از یک پرونده قضایی و جنایی آمده یا حوادث روزنامه و حتی تجربه روزانه خود فیلمساز. این‌گونه فیلم‌ها شکل خالص‌تری از سینمای رئالیستی را تعیین می‌بخشد و هم می‌توان آن را نوعی سینمای اقتباسی هم دانست؛ اقتباسی که از پرونده‌های قضایی و جنایی صورت می‌گیرد تا یک رخداد را در شمایی دراماتیک صورت‌بندی کند. با این حال برخی فیلمسازان تلاش می‌کنند تا از واقعیتی که فیلم را به آن منتسب می‌کنند دوری کنند و با تکیه بر تخیل و خلاقیت فردی، جهان سینمایی خود را بسازند اما نمی‌توان رد آن واقعه را در قصه فیلم انکار کرد. البته این نکته را هم باید لحاظ کرد که اتفاقات واقعی وقتی در شکل و قالب داستان و فیلم قرار می‌گیرند با تخیل، تحلیل و خوانش مؤلف هم تنیده شده و دچار قبض و بسط دراماتیک می‌شوند. در این گزارش به بهانه فیلم در حال اکران «بی بدن» که بر اساس پرونده غزاله و آرمان ساخته شده، به مرور فیلم‌های ایرانی می‌پردازیم که پرونده جنایی را از واقعیت به فیلم تبدیل کرده‌اند.

می‌خواهم زنده بمانم / ایرج قادری

یکی از پرونده‌های پرهیاهوی جنایی در دهه ۶۰، ماجرای مرگ مر موز پدرام تجربی بود. او که به همراه پدر و نامادری‌اش زندگی می‌کرد ظاهراً خودکشی کرده بود ولی نامادری‌اش در مظان اتهام به قتل قرار داشت؛ پرونده‌ای مبهم که هم دلایل قانع‌کننده‌ای برای قتل پدرام داشت، هم اثبات اینکه قاتل او نامادری‌اش بود کار ساده‌ای نبود. روزنامه‌های آن زمان خیلی به این پرونده پرداخته بودند و این می‌توانست برای پردازش دراماتیک و تبدیل شدن به یک فیلم سینمایی، مورد جذابی باشد. مجله زن‌روز گزارش‌های دنباله‌دار و مفصلی درباره این پرونده جنجالی منتشر کرد و در نهایت نامادری‌اش قتل پدرام تجربی تیره شد. رسول صدرعاملی که سابقه کار روزنامه‌نگاری داشت، موضوع قتل پدرام تجربی را دنبال کرد. صدرعاملی تصمیم گرفت مستندی درباره این موضوع بسازد و با دوربین ۱۶ میلی‌متری از جلسات دادگاه فیلمبرداری کرد؛ مستندی که در نهایت هرگز از تلویزیون پخش نشد اما صدرعاملی بر اساس این ماجرا فیلمنامه‌ای با نام «اما من شما را دوست داشتم» نوشت و سال‌ها بعد ایرج قادری آن را کارگردانی کرد و نامش را گذاشت: «می‌خواهم زنده بمانم». صدرعاملی، اصغر عبدللهی و فریدون جیرانی این فیلمنامه را بارها بازنویسی کردند و در نهایت رگه‌های واقعی پرونده پدرام تجربی کم‌رنگ‌تر شد و در نهایت با بازنویسی نهایی تنها خط اصلی داستان در سناریو باقی ماند. «می‌خواهم زنده بمانم»، پر فروش‌ترین فیلم سال ۷۴

شد. منتقدان آن را بهترین فیلم قادری خواندند و مجله فیلم نوشت، این خوش‌ساخت‌ترین فیلم‌فارسی تاریخ سینمای ایران است؛ فیلمی که از سوی مخاطب هم مورد توجه قرار گرفت و با استقبال خوبی همراه شد. در سال ۹۹ سریالی با عنوان «می‌خواهم زنده بمانم»، توسط شهرام شاه‌حسینی ساخته شد که ربطی به این پرونده و ماجرایش نداشت.

قرمز / فریدون جیرانی

فریدون جیرانی که در نگارش فیلمنامه «می‌خواهم زنده بمانم» دستی بر آتش داشت، این بار خود دست به ساخت فیلمی بر اساس یک پرونده جنایی زد و فیلم «قرمز» را ساخت که هنوز هم خیلی‌ها این کارگردان را با این فیلمش به یاد می‌آورند. فیلمی جسورانه که در دوره خودش یک نوع ساختار شکنی بود و توانست خشونت خانگی علیه زنان را به خوبی به تصویر بکشد و البته بازی‌های درخشان محمدرضا فروتن و هدیه تهرانی در ماندگار شدن فیلم نقش مهمی داشت. ابتدای سال ۷۶ بود که خبر شکنجه‌ی زنی به نام «ام‌البین» در صفحه‌ی حوادث روزنامه ایران چاپ شد، زنی که بر اثر شکنجه‌های همسر و مادر همسرش در بیمارستان جان باخت؛ اما قبل از آن توانست برای پرستاران تعریف کند که شوهرش، مدت‌ها او را در زیرزمین خانه‌شان حبس کرده و تا سرحد مرگ، کتکش زده است. فریدون جیرانی که از روزنامه‌نگاری به سینما و کارگردانی آمده بود، این پرونده را خواند و قصه‌ی روایت آزار زنان را فیلم کرد اما با نگاه و خوانش خودش. او داستان هستی مشرقی را به تصویر کشید؛ زنی مطلقه که دوباره ازدواج کرده و همسری عاشق اما روان‌پریش دارد که مُدام او را مورد سوء‌ظن قرار می‌دهد و ضرب و شتم. اما هستی مشرقی شخصیتی متفاوت از ام‌البین داشت و کنش متفاوت از او از خود بروز داد و همین پایان فیلم را نسبت به سرنوشت ام‌البین متفاوت کرد. پرونده‌های قضایی از داستان واقعی درباره خشونت علیه زنان، کم نیست که می‌تواند دستمایه ساخت فیلم شود اما هنوز فیلمی در اندازه قرمز ساخته نشده است که به این موضوع پرداخته باشد.

رنگ شب / محمدعلی سجادی

یکی از کارگردان‌های جنایی‌ساز سینمای ایران که کمتر

مورد توجه قرار گرفت، محمدعلی سجادی است. او در فیلم «رنگ شب» که در سال ۷۹ ساخته شد، سراغ یک پرونده جنایی رفت که نگاهی به ماجرای پرونده جنجالی خفاش شب دارد. گرچه نویسنده اشاره چندانی به این موضوع و پرونده غلامرضا خسرو که به خفاش شب معروف شده بود نمی‌کند و تنها وجه تشابه آن را می‌توان در به قتل رساندن تعداد زیادی زن و دختر در شب‌های تهران دانست. قصه با اساس این الگوی روایی بنا می‌شود که ورود یک زن غریبه، عاملی است برای اینکه یک زندگی آرام و ظاهراً روبه‌راه را دچار تنش عمیق و همه‌جیز را از مسیر عادی خود دور کند. رسول به‌عنوان کارمند بانک یک زندگی معمولی دارد که با زنی تصادف می‌کند و متوجه می‌شود که زن دچار فراموشی شده است. همسر رسول، زن را به خانه می‌آورد، این زن در ادامه‌ی داستان مدعی می‌شود همسر رسول است و وقتی رسول برای مأموریتی به شمال رفته بوده، با هم آشنا شده‌اند و این پسر هم فرزند رسول است. دادگاه برای روشن شدن قضیه، رسول و پسر بتول را به آزمایشگاه می‌فرستد. در آنجا مشخص می‌شود رسول اساساً نمی‌تواند پدر باشد و همین سبب می‌شود تا او به همسر خود شک کند و در خیابان‌ها به کشتن تعداد زیادی زن و دختر بپردازد. در انتهای فیلم، بازجو به رسول می‌گوید زود قضاوت کرده، چون جواب آزمایش‌اش اشتباه بوده و زهره هیچ‌وقت به او خیانت نکرده و مجازات رسول، اعدام است. در این فیلم قصه از خانواده رسول آغاز شد و در واقع فیلمساز تلاش کرده تا داستان را از جزء به کل روایت کند. در واقع نگاه سجادی در پردازش این قصه بیشتر سویه‌های روانشناسی دارد، یعنی از فرد و انگیزه‌های او آغاز کرده و به آسیب‌های اجتماعی رسیده است.

شب‌های تهران / داریوش فرهنگ

پرونده خفاش شب آنقدر پسرورسدا شد و ابعاد وسیعی داشت که در همان سال ۷۹، داریوش فرهنگ هم سراغ آن رفت و فیلم «شب‌های تهران» را ساخت. فیلم درباره‌ی دو دختر به نام شیرین و میناست که در حال تحقیق روی پرونده‌ای از قتل‌های زنجیره‌ای هستند که شباهت زیادی به قتل‌های خفاش شب دارد؛ البته داریوش فرهنگ از دل این پرونده جنجالی، داستان خودش را روایت کرد که اگر چه

